

Tézy pre študijný program

Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých

1. stupeň vysokoškolského vzdelávania (Bc.)

A) ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÝ ZÁKLAD A HISTÓRIA ŠPECIÁLNEJ PEDAGOGIKY

1. Historické východiská špeciálnej pedagogiky (vývoj postojov k jednotlivcom s postihnutím, významné osobnosti špeciálnej pedagogiky). Terminologické východiská špeciálnej pedagogiky (základné pojmy a vedecký jazyk špeciálnej pedagogiky).
2. Interdisciplinárny presah špeciálnej pedagogiky (charakteristika súvisiacich odborov a disciplín smerom k špeciálnej pedagogike).
3. Pedagogika osôb s mentálnym postihnutím (základná terminológia, špecifiká osobnosti jednotlivcov s mentálnym postihnutím, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
4. Pedagogika osôb so zmyslovým postihnutím (základná terminológia zrakového/sluchového postihnutia, špecifiká osobnosti jednotlivcov so zrakovým/sluchoвым postihnutím, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
5. Pedagogika osôb s poruchou autistického spektra (základná terminológia porúch autistického spektra, triáda porúch autistického spektra, špecifiká osobnosti jednotlivcov s poruchou autistického spektra, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
6. Pedagogika osôb so špecifickými vývinovými poruchami učenia a poruchami správania (základná terminológia špecifických vývinových porúch učenia a porúch správania, špecifiká osobnosti jednotlivcov so špecifickými vývinovými poruchami učenia a poruchami správania, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
7. Pedagogika osôb s narušenou komunikačnou schopnosťou (základná terminológia, špecifiká osobnosti jednotlivcov s narušenou komunikačnou schopnosťou, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
8. Pedagogika osôb s telesným postihnutím, chorých a zdravotne oslabených (základná terminológia, špecifiká osobnosti jednotlivcov s telesným postihnutím, chorobou a zdravotným oslabením, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
9. Pedagogika osôb s viacnásobným postihnutím (základná terminológia, špecifiká osobnosti jednotlivcov s viacnásobným postihnutím, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).
10. Pedagogika osôb s nadaním a talentom (základná terminológia, špecifiká osobnosti jednotlivcov s nadaním a talentom, možnosti výchovy a vzdelávania, stratégie vo vzdelávaní, poradenstvo, špeciálne programy a prístupy).

Odporúčaná literatúra

- HARČARÍKOVÁ, T. 2011. *Pedagogika chorých a zdravotne oslabených*. Bratislava: IRIS, 2011. 146 s. ISBN 978-80-89238-58-3.
- HRČOVA, J. 2020. *Rodina s dieťaťom so zmyslovým postihnutím* In: HUDECOVÁ, A., KOVÁČOVÁ, B. *Rodina s dieťaťom s postihnutím vo včasnej starostlivosti*. Ružomberok: VERBUM, 2020. s. 95-115. ISBN 978-80-561-0775-1.
- MAGOVÁ, M. 2020. *Pedagogika osôb so špecifickými vývinovými poruchami učenia*. Ružomberok : Verbum, 2020. 115 s. ISBN 978-80-561-0803-1.
- ORIEŠČIKOVÁ, H. 2020. *Špeciálna pedagogika jednotlivcov s mentálnym postihnutím*. Ružomberok : Verbum, 2020. 167 s. ISBN 978-80-561-0805-5.
- SLOWÍK, J. 2016. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2016. 162 s. ISBN 978-80-271-0095-8.
- THOROVÁ, K. 2012. *Poruchy autistické ho spektra : dětský autismus, atypický autismus, Aspergerův syndrom, dezintegrační porucha*. 2 vyd. Praha : Portál, 2012. 465 s. ISBN 978-80-262-0215-8.
- VALENTA, M. a kol. 2014. *Přehled speciální pedagogiky*. Praha : Portál, 2014. 269 s. ISBN 978-80-262-0602-6.
- VALENTA, M. a kol. 2015. *Slovník speciální pedagogiky*. Praha : Portál, 2015. 320 s. ISBN 978-80-262-0937-9.

B) PEDAGOGIKA MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH

1. Pedagogika mentálne postihnutých ako súčasť špeciálnej pedagogiky. Priame a nepriame pomocné vedy. Hraničné vedné odbory. Systém pedagogiky mentálne postihnutých.
2. História vývinu starostlivosti o mentálne postihnutých. Osobnosti v starostlivosti o mentálne postihnutých. Výchova a vzdelávanie mentálne postihnutých v súčasnosti v podmienkach inštitúcií v SR.
3. Etiológia mentálneho postihnutia.
4. Klasifikácia mentálneho postihnutia. Komparácia terminologických východísk podľa aktuálne platných dokumentov a školskej legislatívy (Školský zákon, MKCH (10. verzia / 11. verzia), DSM-V.).
5. Poradenstvo pre dieťa/žiaka s mentálnym postihnutím. Poradenské zariadenia a ich úloha v procese vzdelávania detí/žiakov s mentálnym postihnutím v podmienkach SR. Integrácia a inklúzia vo vzťahu k vzdelávaniu detí a žiakov s mentálnym postihnutím.
6. Osobitosti dieťa/žiaka s mentálnym postihnutím.
7. Osobnosť špeciálneho pedagóga – psychopéda. Profesionálna etika špeciálneho pedagóga pri práci s deťmi/žiakmi s mentálnym postihnutím.
8. Výchovná rehabilitácia osôb s mentálnym postihnutím. Stimulácia, kompenzácia, redukcia, korekcia v procese rehabilitácie mentálne postihnutých.
9. Záujmová činnosť osôb s mentálnym postihnutím. Terapeutické prístupy k osobám s mentálnym postihnutím (vybrané prístupy).
10. Sústava škôl a zariadení pre mentálne postihnutých v Slovenskej republike podľa platných legislatívnych dokumentov. Vzdelávanie detí s mentálnym postihnutím v ranom a predškolskom veku (inštitucionálne zabezpečenie).

Odporúčaná literatúra

- BARTOŇOVÁ, M.; BAZALOVÁ, M.; PIPEKOVÁ, M. 2007. *Psychopedie*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-144-7.
- BENDO VÁ, P., ZIKL, P. 2011. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2011. 144 s. ISBN 978-80-247-3854-3.
- ORIEŠIKOVÁ, H. 2020. *Špeciálna pedagogika jednotlivcov s mentálnym postihnutím*. Ružomberok : Verbum, 2020. 167 s. ISBN 978-80-561-0805-5.
- VALENTA, M. et al. 2013. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5. vyd. Praha: Parta, 2013. 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.
- VALENTA, M. et al. 2018. *Mentální postižení*. 2. vyd. Praha: Grada, 2018. 387 s. ISBN 978-80-271-0378-2.

C) ŠPECIÁLNO PEDAGOGICKÉ MINIMUM

1. Rodina s človekom so zdravotným znevýhodnením. Proces akceptácie dieťaťa s postihnutím (fázy).
2. Asistent pedagóga v škole a možnosti/limity poradenstva v škole deťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Asistent špeciálneho pedagóga v škole a poradenstvo deťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Spolupráca školy/rodiny s poradenským zariadením.
3. Špecifiká práce asistenta pedagóga s vybranou skupinou detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Tímová spolupráca asistenta pedagóga s odborníkmi a rodičmi v prospech dieťa/žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
4. Včasná intervencia na Slovensku. Podmienky poskytovania pomoci rodine s dieťaťom so zdravotným znevýhodnením.
5. Komprehenzívna (ucelená) rehabilitácia ako súčasť poradenstva. Zložky, formy, roviny a oblasti komprehenzívnej rehabilitácie.
6. Programy v špeciálnopedagogickom poradenstve.
7. Terapie a ich využitie pri práci s dieťaťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. (vybraná terapia alebo terapeutický koncept pomoci).
8. Kompetenčný profil asistenta pedagóga. Možnosti a limity asistenta pedagóga (vyplývajúce z profilu) vo formálnom a neformálnom prostredí.

9. Komparácia náplne práce účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu vo vzťahu k dieťaťu/žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Odporúčaná literatúra

- HUDECOVÁ, A., KOVÁČOVÁ, B. (eds.). 2020. *Rodina s dieťaťom s postihnutím vo včasnej starostlivosti*. VERBUM, Katolícka univerzita v Ružomberku. ISBN 978-80-561-0775-1.
- KOVÁČOVÁ, B. 2016. *Kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky pre žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*. In: *Integrácia v škole : sprievodca predpismi a poradca riaditeľa školy v procese školskej integrácie*. Bratislava : Dr. Josef Raabe Slovensko, 2016. ISBN 978-80-8140-250-0, S. 1-22.
- KOVÁČOVÁ, B. 2019. *S inklúziou od raného veku : dieťa s odlišnosťou a jeho vstup do kolektívu*. Reziliencia, 2019. 100 s. ISBN 978-80-972277-5-3.
- NOVOSAD, L. 2009. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-509-7.

*Z každej oblasti (A-C) si študent vytiahne jednu otázku.